

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ανέκαθεν η οικονομική δράση του ανθρώπου ήταν μια δράση μέσα στη φύση και πάνω στη φύση. Αν στην πρώτη φάση της ιστορικής εξέλιξης των σχέσεων του ανθρώπου με αυτήν το κυρίαρχο γνώρισμα στάθηκε η εξάρτηση του ανθρώπου από τις δυνάμεις της φύσης και του περιβάλλοντος, στη δεύτερη και πιο πρόσφατη φάση, και μάλιστα από τη βιομηχανική επανάσταση και μετά, η σχέση μεταβάλλεται και το κυρίαρχο γνώρισμα γίνεται πλέον η υποταγή της φύσης στον άνθρωπο. Έτσι, ενώ αρχικά και επί μακρόν έκτοτε η φυσική τάξη φάνηκε να επιβάλλεται στον άνθρωπο, στη συνέχεια και ιδίως τα τελευταία 200 περίπου χρόνια η ανθρώπινη τάξη (ή αταξία) επιβλήθηκε πάνω στη φύση και το περιβάλλον. [...]

Εκείνο που ακολούθησε ήταν η ακόμη μεγαλύτερη, η ραγδαία επιτάχυνση των ρυθμών της οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης, ιδίως στον βιομηχανικό και τον μεταβιομηχανικό τομέα της παραγωγής. Η συνέπεια ήταν να εκτιναχθεί ο πληθυσμός της γης από το 1 δισ. πριν από 150 περίπου χρόνια στα 6 δισ. στο τέλος του 20ού αιώνα, ενώ ταυτόχρονα η άγρια εκμετάλλευση των συντελεστών του φυσικού περιβάλλοντος έχει οδηγήσει σε μια δύσκολα αντιμετωπίσιμη οικολογική κρίση. Εμφανείς όψεις αυτής της κρίσης αποτελούν, μεταξύ άλλων, φαινόμενα όπως η υπερθέρμανση του πλανήτη ως αποτέλεσμα της ανθρώπινης δράσης, η εξάντληση των μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η σπάνις πρώτων υλών όπως το νερό, η αποψίλωση των δασών, η διόγκωση των απορριμμάτων και των αποβλήτων, η ερημοποίηση της υπαίθρου, η χρήση ρυπογόνων πυρηνικών μέσων (ενίστε και όπλων).

Παρό' όλα αυτά, η εκμετάλλευση του ανθρώπου από τον άνθρωπο δεν έχει ακόμη μειωθεί, αλλά ίσως και να έχει ενταθεί, όπως τουλάχιστον προκύπτει από το γεγονός ότι η διάκριση πλουσίων και φτωχών παραμένει τόσο μεταξύ των κρατών (εφόσον το 25% του πληθυσμού της γης καταναλώνει το 75% της ενέργειας) όσο και μεταξύ των ατόμων και των κοινωνικών ομάδων στο εσωτερικό πεδίο τόσο των πλουσίων όσο και των φτωχών χωρών. Κοντολογίς, το κυρίαρχο υπόδειγμα ανάπτυξης φαίνεται να έχει πλέον αν' όχι ξεπεράσει, τουλάχιστον αγγίζει προ πολλού τα όρια ανοχής και αντοχής του φυσικού περιβάλλοντος.

Κατά μία τουλάχιστον εκδοχή η κρίση και η αντίφαση της ανάπτυξης οφείλονται στη θεμελιώδη αντινομία που χαρακτηρίζει το κυρίαρχο οικονομικό υπόδειγμα επί του οποίου αυτή στηρίζεται. Την αδυναμία, δηλαδή, να συλλάβει και να αποτιμήσει με μη οικονομικούς όρους τις σχέσεις της οικονομίας με τον περιβάλλοντα αυτήν κόσμο (στο πολιτικό, το πολιτισμικό, το ηθικό, το κοινωνικό και το φυσικό πεδίο). Αντίθετα, η «οικονομικοποίηση» όλων των φαινομένων και η υποτίμηση οποιουδήποτε δεν είναι ποσοτικά μετρήσιμο οδηγεί όχι μόνο στη γενίκευση της ισχύος του ήδη κυρίαρχου υποδείγματος, αλλά και στην υποταγή σε αυτό όλων των εξωοικονομικών συντελεστών, περιλαμβανομένου και του φυσικού κεφαλαίου.

Η ιδέα για τη «βιώσιμη ανάπτυξη» (sustainable development), όπως κωδικοποιήθηκε το 1987 από την αρμόδια Διεθνή Επιτροπή, στοχεύει ακριβώς να διορθώσει την αρνητική ανάδραση, αποκαθιστώντας μια θετική σχέση μεταξύ ανάπτυξης και περιβάλλοντος μέσω του περιορισμού των ανεπιθύμητων παρενεργειών της ανεξέλεγκτης ανάπτυξης. Στην περίπτωση αυτή η ανάπτυξη παρεμβαίνει στο περιβάλλον με τέτοιο τρόπο ώστε να καθίσταται δυνατή η διατήρησή της και στο μέλλον. Άρα, βιώσιμη είναι η ανάπτυξη που επιτρέπει να ικανοποιούμε τις ανάγκες του παρόντος δίχως όμως να υποθηκεύουμε τις συνθήκες του μέλλοντος.

Το ερώτημα είναι, βέβαια, πώς μπορεί να γίνει αυτό τη στιγμή που όχι μόνο απουσιάζει ένα αποτελεσματικό εναλλακτικό υπόδειγμα αλλά και οι στοιχειώδεις θεσμοί και οι διαδικασίες για την αντιμετώπιση σε παγκόσμια κλίμακα ενός «μη διαιρετού προβλήματος που καλείται να λύσει μια διαιρεμένη ανθρωπότητα», όπως έχει επισημάνει ο Κ. Τσουκαλάς. Συνάμα, δικαιολογημένα ίσως από τη δική τους σκοπιά, χώρες και κοινωνίες της ύστερης ανάπτυξης (μεταξύ αυτών και η δική μας) δεν φεΐδονται τρόπων και μέσων για την ταχύτερη και εκτενέστερη δυνατή ανάπτυξή τους με κάθε κόστος «εδώ και τώρα», με συνέπεια το περιβάλλον να εξακολουθεί να θυσιάζεται στον βωμό της οικονομικής μεγέθυνσης και της δημοφιλούς πολιτικής βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης και ευημερίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Γ. Ιωάννου, «Ο φύκος»

Μολονότι είχα δημοσιεύσει ότι δε θα γιορτάσω, κάποιος φίλος θεώρησε καλό να μου στείλει πρόπερσι τη μέρα της γιορτής μου έναν φύκο. Αντιπαθώ τις γιορτές και τα δώρα, γι' αυτό δέχτηκα όχι χωρίς κάποια στεναχώρια τη γλάστρα. Αργότερα, όμως, κοιτάζοντας με προσοχή το φυτό, πήρα να ξεχνιέμαι και να σιγοαλλάζω διάθεση. Ήταν ένα είδος φύκου καλύτερο, οπωσδήποτε, απ' τα συνηθισμένα... Με φύλλα πιο πλατιά, πιο νευρώδη και πιο σκούρα, με κορμό ίσιο και δυνατό και γενικά με γραμμές υποβλητικά ευχάριστες. Πήρα το σοβαρό φυτό και χωρίς δισταγμό, αντί να το βάλω στη βεράντα μαζί με τ' άλλα, το πήγα στο δωμάτιό μου. Όταν γύρισα τις πρωινές ώρες, είχα φυσικά ξεχάσει το φυτό, μετά από τόσα και τόσα που είχαν μεσολαβήσει, μα κατά το απόγευμα, μόλις κάθισα στο τραπεζάκι μου να συγκεντρωθώ κι έπεσαν τα μάτια μου στον ατάραχο φύκο, μια δύναμη, καρτερικότητα μάλλον, ένιωσα να εκπορεύεται αποκεί και να με γαληνεύει. Σηκώθηκα, τον πότισα λίγο, καθάρισα μ' ένα πανί μαλακό τα φύλλα και το τσουτσουνάκι του κι ύστερα, στρέφοντας απάνω του το φως, τον εξέτασα παντού με τον μεγεθυντικό φακό μου, που τον έχω για να βλέπω και να ξαναβλέπω λεπτομερειακά αγαπημένες φωτογραφίες. Ήταν άψογος, χωρίς ίχνος αρρώστιας ή τραυματισμού πουθενά. Θαρρείς και είχε φυτρώσει μεμιάς εκείνη τη στιγμή. Ικανοποιήθηκα. Όμως αμέσως σχεδόν μελαγχόλησα, όταν σκέφτηκα πως ήταν κι αυτός ένα φυτό του ανθοπωλείου, ψεύτικο σχεδόν, που αναπτύχθηκε έτσι με διάφορες ουσίες χημικές και τώρα που θα τις έχανε, θα έπαιρνε κι αυτό, όπως συνήθως, να χαλάει.

Πάντως, εγώ εξακολούθησα και τις επόμενες μέρες να το λιγοποιάζω και να το γυαλίζω, όχι χωρίς ανησυχία σοβαρή. Όταν όμως είδα ένα πρωί σκισμένη και πεσμένη τη φλούδα απ' την πιπεριά του και μισοξετυλιγμένο ένα ωραιότατο λαδοπράσινο φύλλο, ησύχασα απολύτως κι άρχισα πλέον να κάνω μακροχρόνια σχέδια για το μέλλον. Στο μεταξύ η άνοιξη προχωρούσε ραγδαία κι αυτός, κάθε βδομάδα σχεδόν, πετούσε κι από ένα νέο φύλλο, ολοένα πιο μεγάλο και πιο γυαλιστερό. Ξεθάρρεψα. Τον έβγαλα στο μπαλκόνι να τον δει λίγο η ήλιος και να μη γίνει σαν το αφεντικό του ανήλιαγος κι αυτός.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά το περιεχόμενο των τριών πρώτων παραγράφων του κειμένου 1 (60-70 λέξεις).

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Β

B1.

Τι εννοεί ο συγγραφέας αναφέροντας στο κείμενο 1 ότι : «το κυρίαρχο υπόδειγμα ανάπτυξης φαίνεται να έχει πλέον αν όχι ξεπεράσει τουλάχιστον αγγίζει προ πολλού τα όρια ανοχής και αντοχής του φυσικού περιβάλλοντος» ;

(Μονάδες 15)

B2.

Με ποιους τρόπους ο συγγραφέας του κειμένου 1 οργανώνει τη σκέψη του στην 2^η παράγραφο;

(Μονάδες 10)

B3.

A. Με ποιόν τρόπο ο συγγραφέας στην 3^η παράγραφο του κειμένου 1 προσπαθεί να πείσει τους αναγνώστες ότι συνεχίζεται η εκμετάλλευση του ανθρώπου από τον άνθρωπο;

(Μονάδες 10)

B. Να προσδιορίσετε τον τρόπο συνοχής μεταξύ των τριών πρώτων παραγράφων του κειμένου 1.

(Μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Γ

Διαβάζοντας προσεκτικά το απόσπασμα από το λογοτεχνικό κείμενο του Ιωάννου, ποιο σύγχρονο πρόβλημα πιστεύετε ότι αναδεικνύει; Ποια φαίνεται να είναι η συναισθηματική κατάσταση του ήρωα και πώς αυτή τελικά μεταβάλλεται;

(Μονάδες 15)**ΘΕΜΑ Δ**

Είναι γεγονός, πλέον, πως η αλαζονική συμπεριφορά του ανθρώπου απέναντι στη φύση υποθηκεύει το μέλλον του πλανήτη αλλά και το δικό του μέλλον. Σε εκδήλωση του Δήμου σας, ως μέλος μιας οικολογικής οργάνωσης, εκφράζετε την ανησυχία σας αναφερόμενοι στις επιπτώσεις της αλόγιστης αυτής παρέμβασης τόσο για την ίδια την φύση, όσο και για την ψυχοσωματική υγεία του ανθρώπου. Πώς θα μπορούσαν οι κυβερνήσεις αλλά και οι ίδιοι οι πολίτες να δράσουν ώστε να αρθεί το οικολογικό αδιέξοδο με το οποίο ερχόμαστε αντιμέτωποι; (350-400 λέξεις).

(Μονάδες 30)

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μολύβι μόνο για σχέδια, διαγράμματα και πίνακες.
5. Να μη χρησιμοποιήσετε χαρτί μιλιμετρέ.
6. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
7. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
8. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ ΕΙΡΗΝΗ